

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОЦІНЮВАННЯ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО ТА ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Стефурак Наталія Андріївна

кандидат фізико-математичних наук, викладач ЦК фізико-математичних та природничих
дисциплін,

Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола,
nat.stefurak@gmail.com

Кульчинська Наталя Зіновіївна

викладач ЦК інформатики та комп'ютерних дисциплін,
Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола,
n.kulchynska@gmail.com

Виклики сьогодення диктують нові тенденції у формуванні освітньої траєкторії, зокрема впровадження ефективних технологій дистанційного навчання. Різноманітні платформи для реалізації дистанційного та мішаного навчання дають змогу здобувачу освіти якісно опанувати навчальний матеріал, сформувати необхідні компетентності та програмні результати навчання, розвинути критичне та творче мислення та власний потенціал.

Оцінювання є одним із найважливіших елементів у внутрішній системі забезпечення якості освіти закладу і має на меті кількісну оцінку ступеня досягнення студентами бажаних результатів навчання, розвиток їх уміння самооцінювання – для забезпечення ефективного подальшого навчання.

Контроль знань під час навчального процесу повинен забезпечити кількісну оцінку якості та рівня засвоєних знань та сформованих умінь і навичок. Окрім цього, важливим етапом контролю знань є облік, тобто фіксування результатів у вигляді оцінок у журналі навчальних досягнень здобувачів освіти, відомостях.

Невід'ємним елементом підвищення якості оцінювання є створення та застосування різнорівневих засобів оцінювання, зокрема тестів. Тести є досить ефективним засобом для перевірки знань студентів: можуть забезпечити отримання незалежної, об'єктивної інформації про рівень навчальних досягнень.

Крім того, традиційні методи оцінювання ефективні при безпосередньому спілкуванні викладача та здобувача освіти на занятті для оцінювання конкретних завдань, але коли є необхідність оцінити якість знань, ці методи контролю не будуть ефективними, оскільки не здатні забезпечити діагностичність, точність і відтворюваність результатів [4].

Відповідно до принципів тестування, сформульованих А. Майоровим [3], необхідно: застосування серії однакових випробувань до великої кількості досліджуваних; накопичення та обробки статистичних результатів; встановлення еталонів оцінки. Таким чином, тест треба розглядати як єдність методу оцінювання, результатів, отриманих певним методом та інтерпретованих результатів, отриманих певним методом.

Тест як метод оцінювання включає в себе розробку тестових завдань із деякими якісними та кількісними характеристиками для забезпечення відповідного рівня об'єктивності оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти, наявність певної стандартизованої процедури проведення тестування, використання тих чи

інших методів статистичної обробки результатів, можливості їхнього аналізу та інтерпретації.

Крім того, метод тестування дозволяє співставлення результатів кожного учасника тестування з результатами інших, що виконували той самий тест, тобто надає можливість виконувати порівняльний аналіз рівня навчальних досягнень здобувачів освіти один з одним. Таким чином реалізується диференціація учасників тестування.

Беззаперечною перевагою методу оцінювання шляхом тестування є його здатність забезпечити об'єктивність, надійність та точність педагогічних вимірів [1].

Також до переваг застосування тестів можна віднести невеликі обсяги часу для охоплення досить великих груп здобувачів освіти, можливість забезпечення довготривалого зберігання результатів тестів і їх автоматизованої обробки, а також невеликий рівень впливу суб'єктивних факторів під час тестування.

Для ефективного оцінювання також необхідно визначити рівні формування результатів навчання, досягнення яких необхідно виміряти, оцінити та проаналізувати [4]. Для цього визначено певні шкали або так звані таксономії (з грецької «taxis» – розміщення, порядок) для оцінювання освітніх результатів.

Цьому питанню приділяли увагу досить багато педагогів та вчених-дидактів. Першим вважається американський психолог, професор педагогіки Чикагського університету Бенджамін Блум. Згідно із його теорією, когнітивна (пізнавальна) сфера складається із шести послідовних рівнів складності: знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінка [4]. Таким чином, щоб забезпечити диференціацію оцінювання, необхідно розробляти завдання (в тому числі і тестові) відповідно до визначених рівнів досягнень освітніх результатів за таксономією Блума.

Крім цього, при складанні тестових завдань необхідно враховувати і ряд інших, не менш важливих вимог. Оскільки основне призначення тесту – це контроль за рівнем навчальних досягнень здобувачів освіти з певних дисциплін чи галузей знань, то тест, як інструмент вимірювання за змістом завдань повинен відповідати навчальному матеріалу, що перевіряється. Для досягнення даної відповідності, звичайно потрібно проаналізувати зміст матеріалу з дисципліни, теми, модуля і т. д., та виокремити основні елементи, які потрібно перевірити та оцінити за допомогою тестових завдань. Чим повнішим буде зміст сформованого тесту, тим більшою буде значимість та обґрунтованість його результатів вищою якісною оцінкою знань здобувачів освіти.

В залежності від мети перевірки, необхідно спроектувати і розробити структуру тесту. Правильно розроблені тестові завдання повинні забезпечити можливість перевірки всіх рівнів пізнавальної сфери (знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез) а не лише перевіряти репродуктивні знання.

Також тест повинен обов'язково містити інструкцію до тестових завдань. Дана інструкція повинна містити деякі рекомендації щодо проходження тесту, для прикладу: «якщо не знаєте відповіді на питання, переходьте до наступного», оформлення правильної відповіді, вказівки щодо кількості часу, відведеного на виконання тесту тощо.

Крім того, при застосуванні різнорівневих тестових завдань, необхідно сформулювати інструкцію щодо рівнів складності та шкали оцінювання тестів. Завдання в тесті, відповідно до теорії тестування, бажано розташовувати у порядку збільшення рівня складності, спочатку – легкі завдання, під кінець тесту – більш складні [2]. Це пояснюється тим, що менш підготовлені здобувачі освіти матимуть змогу виконати певну кількість завдань. Якщо тест розпочати із складніших завдань, то здобувач освіти може не впоратися зі складним завданням, але при цьому і не виконає простіших через брак часу. Відповідно, в цій ситуації буде неможливо виміряти рівень його навчальних досягнень. Особливу увагу слід і звернути на критерії оцінювання, які в першу чергу мають бути чіткі та зрозумілі насамперед учаснику тестування.

Використання автоматизованих тестів на сьогоднішній день є актуальним та ефективним засобом для забезпечення якісно вищого рівня оцінювання. Як відомо, основною перевагою комп'ютерного тестування є швидкість обробки результатів. Та можна виокремити і деякі недоліки. Автоматизоване тестування може провокувати випадкові помилки, особливо якщо здобувач освіти погано володіє комп'ютером, неможливість виправити допущену під час комп'ютерного тестування помилку може понизити результат.

Таким чином, в умовах дистанційного та змішаного навчання застосування різнорівневих тестів є оптимальним методом забезпечення ефективності оцінювання.

Список використаних джерел

1. Леся Польова. Тестовий контроль як засіб оптимізації навчального процесу. XVIII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. 2013. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/767> (дата звернення: 01.04.2023).
2. Методи і форми контролю успішності студентів. Навчальні матеріали онлайн : веб-сайт. URL: https://pidruchniki.com/70171/pedagogika/metodi_formi_kontrolyu_uspishnosti_studentiv (дата звернення: 30.03.2023).
3. Правові засади реалізації Болонського процесу в Україні: монографія. Колектив авторів: Бугров В., Гожик А., Жданова К., Зарубінська І., Захарченко В., Калашнікова С., Козієвська О., Линьова І., Луговий В., Оржель О., Рашкевич Ю., Таланова Ж., Шитікова С.; за заг. ред. В. Лугового, С. Калашнікової. К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. 156 с.
4. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / авт.: В. М. Захарченко, В. І. Луговий, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова / за ред. В.Г. Кременя. К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. 120 с.